

др Зоран Р. Томић
ванредни професор Правног факултета у Београду

О ДРЖАВНОЈ ИМОВИНИ И ДРЖАВНОЈ СВОЈИНИ У ПРАВУ СРЈ

— Нека запажања —

Поштиник наилазећих регова је настојао да теоријски сагледа структуру државне имовине, посебно имовине Савезне Републике Југославије према овдашњем постојећем праву. Анализирао је уставни обим државне својине и (не)усклађеност Федералног система са Републичким (Србија) подсистемом, у коме погледу. Пружио је и основна обавештења о дефинисању јавног добра у садашњој француској доктрини, као и о елементима појма јавне ствари у данашњем немачком праву.

Кључне речи: Државна имовина. — Државна својина. — Јавно добро. — Јавна ствар.

*„Litus publicum est eatenus,
quia maxime fluctus exaestuat”
(Iavolenus — D. 50, 16, 112)*

*„Обала је јавно добро до месца
до кога најдаље доице талас”.*

I

1. Ово је само мали оглед, готово излет до руба управног права, у један његов специјални пасаж — у подручје које се укршта са грађанскоправном материјом: имовина — али државна, својина — а државна, јавне ствари, јавно добро...

Државна имовина и државна својина могу се претресати кроз релацију општег и посебног, као потцелина свеколике имовине, односно као одређени облик својинског присвајања. Но, исте појаве се могу изучавати и под јавноправним окриљем, из угла јавноправних овлашћења и ограничења, са становишта подлоге државног организационог апарата и његове делатности. У сваком случају, тематика државне имовине и државне својине, класификаторски тешко уклопљива, појављује се, по правилу, као некакав додатак

или засебан део било грађанскоправне, било управноправне области.

У нашим условима, нешто више у првој Југославији (1), касније понешто мање, што вреди и за раздобље тзв. државног социјализма — југословенска управноправна наука се реченим категоријама није подробније бавила (2). Савремена домаћа теорија управног права, бар она која се изражава у *системајским радовима, само меситимично и узгред обрађује државну имовину и државну својину* (3). Наслућујем да већина управноправних писаца, у које и сâм спадам, налази да је разматрању државне имовине и државне својине место у *посебном*, а не општем управном праву — о којем, пак, новијих уџбеничких прилога на нашем простору за сада нема.

2. Предстојеће штиво намењено је, прво, елементарном *осврћу на државну имовину* у важећем праву Савезне Републике Југославије — на појам и уже конститутивне групације, затим на њен предмет, особито на *ојшће теоријско одређење јавнога добра (јавне ствари)*. Поред тога, упутићу један кратак поглед на *посишавке оквира државне својине* у Савезном уставу и Уставу Републике Србије (Устав Републике Црне Горе исто питање оставља по страни).

II

1. *Државну имовину* чине право својине и друга стварна права, као и остала имовинска права (права интелектуалне својине, на првome месту) државе, укључујући и обавезе које падају на њен терет. Овде ће ова имовина бити анализирана само у смислу активе, не и њене пасиве.

2. Са гледишта свога предмета, државна имовина би се могла разделити на две потцелине: А) *државну јавну имовину* и Б) *држав-*

(1) В. на пример: Ј. Костић, *Административно право Краљевине Југославије*, II, *Управна делатности*, Београд, 1936, стр. 321-350.

(2) Тако Н. Стјепановић (*Административно право ФНРЈ*, I-III, Београд, 1948) пропусти да посебно говори о државној имовини и државној својини тога времена. Супротно поступа И. Крбек (*Основи управног права ФНРЈ*, Загреб, 1950, стр. 507-562: „Државна имовина“)

(3) Већу важност, премда сасвим на завршетку својих књига, придају јој: С Поповић — Б. Марковић — М. Петровић, *Управно право, ојшће гео*, Београд, 1992, стр. 821-847 („*Управно-правни односи у вези са друштвеном и приватном својином*“) — али, зачудо, у другом издању истога уџбеника (Београд, 1995) тај одломак је у целини изостављен; I. Вогковић, *Управно право*, Загреб, 1981, стр. 503-531 („*Управно право с обзиром на ствари*“). Д. Милков (*Управно право, управна делатности*, Београд, 1988) и С. Лилић (*Управно право*, Београд, 1995) излажу од тзв. управног стварног права, једино лекцију о „*Управним ограничењима својине и других права грађана на добрима*“ (стр. 294-310, код Милкова) и „*Управна ограничења својине*“ (стр. 403-406, код Лилића).

ну *йривайћну имовину*. Тачка разграничења је у томе да ли се држава узима као јавноправно, или као приватноправно лице, што је повезано са сврхом односно наменом појединих скупова добара на која се права из састава те имовине односе.

А) *Државна јавна имовина* има за свој објект, у првоне реду, тзв. *јавна добра*. Најуже схваћено, јавно је свако оно добро које је по свом карактеру такво да нико није изузет од његовог потенцијалног коришћења. Традиционално, ту спадају *йрприодна богайћсйва* и „*добра у ойћййој уйоййреби*” (*res quae in publico uso habetur* — путеви, мостови, јавни тргови, паркови, јавне воде, канали...) (4). Она су *extra commercium* у приватноправном значењу, али могу бити пренесена са једног јавноправног субјекта на други, у смеру старанја над њима. Укратко, ова јавна добра су предмет *ойћййе јавне државне имовине*.

Од ње се раздваја *йосебна — уйравна државна јавна имовина*. Њен објект су ствари које директно служе државном апарату, одређеном органу или организацији за њихово редовно и уредно функционисање (5). У склоп ствари на којима постоје права из управне јавне државне имовине улазе: управне зграде и пословне просторије, царински магацини, касарне и војни полигони, службена возила, намештај, канцеларијски материјал и сл. Овде је дакле реч о *йосебним јавним добрима*, према њиховој намени и субјектима у чијим се рукама непосредно налазе, а не према доступности *erga omnes*.

Док се општа јавна имовина регулише чисто јавноправним нормама, дотле за управну јавну имовину вреди хибридан правни режим: делом јавне, делом приватноправне одредбе. Тако за општу јавну имовину важе нарочита правила о стицању и престанку својства јавности, управљању (одржавању), коришћењу, као и о ограничењима и правној заштити. Она спадају у корпус *сйеицијалног уйравног йрава*, у његов одељак јавноправних норми с обзиром на ствари — управно стварно право (где су и модалитети јавноправног одузимања односно ограничења својине: национализација, конфискација, експропријација, комасација, арондација, реквизиција...) (6).

Бележим да је, примера ради и за углед, савремено становиште о *јавном добру* односно *јавном домену (domain public)* у *француском йраву* знатно пространеје у поређењу са класичним. У тамошњој науци се, наиме, наводе *йпри* кумулативне ознаке

(4) Berthélemy је појам јавног домена прошпривао и на ствари које, с обзиром на своју намену, употребу или вредност имају општи значај (H. Berthélemy, *Traité élémentaire de droit administratif*, Paris, 1908, стр. 404 и сл.).

(5) Погледати код Л. Костић, *op.cit.*, стр. 322. и сл.

(6) В. о томе код С. Поповић — Б. Марковић — М. Петровић, *op. cit.*, стр. 821. и сл.

јавних добара (*les biens publics*): (а) да нужно припадају држави или неком другом јавном телу (територијално децентрализованом колективитету или јавној установи) — „*appartient necesserment à une personne publique*” — чиме се устоличава ексклузивни титулар јавне својине над њом („*le propriétaire du bien*” — „*La propriété d'une personne publique*”); (б) да директно служе јавној (општој) употреби — или пак одређеној јавној служби, било по самој својој природи, било да су својом специјалном наменом подешена за постизање посебних циљева одговарајуће службе; (в) да су подвргнута нарочитом режиму управљања, тј. да су под засебним правним уређењем (7).

Другачије од описаног је гледиште о јавним стварима (*öffentliche Sachen*) у немачком правном систему. Немачка доктрина познаје углавном *чейири* групе јавних ствари, према критеријуму профила њихове непосредне јавне сврхе: (а) оне у *ојшшој* употреби (*Gemeingebrauch*); (б) у *нарочишој* употреби (*Sondergebrauch*); (в) јавне ствари које користе *устаноуе* (*Anstaltsgebrauch*); (г) јавне ствари којима се служи *државна управа* (*Verwaltungsgebrauch*).

Мало је њихових заједничких правила: махом око заснивања и окончања јавноправног статуса ствари и правних дејстава у односу на власника. При томе је успостављена могућност да *особеним управним акциом* — *Widmung-ом*, извесна ствар у приватној својини добије својство јавне, што држави или другом јавном телу обезбеђује специфичну власт над њом (*Sachherrschaft*) (8).

Произилази да јавне ствари у немачком правничком контексту могу да буду, или искључиво објект неке јавне имовине (9) — или, истовремено, и приватне и јавне у одређеном сегменту (10).

(7) G. Dupius — M.-J. Guédon, *Institutions administratives, Droit administratif*, Paris, 1988, стр. 301-305, нар. 302; „Domaine public”: „Domaine constitué par les biens qui sont affecté soit à l'usage du public soit à un service public et soumis en tant que tels à un régime juridique particulier” — G. Cornu, *Vocabulaire juridique*, Paris, 1990, стр. 284. За детаљно упознавање препоручујем: Ch. Debbasch — J. Bourdon — J.-M. Pontier — J.-C. Ricci, *Institutions, et droit administratifs*, 3 — Biens, Expropriation, Travaux publics, Paris, 1980, стр. 123-201.

(8) О јавном стварном праву (*öffentliches Sachenrecht*) консултовати: J. Salzwedel in Erichsen — Martens, *Allgemeines Verwaltungsrecht*, Berlin — New York, 1988, стр. 479. и сл.; H. Faber, *Verwaltungsrecht*, Tübingen, 1992, стр. 368. и сл.; G. Köbler, *Juristisches Wörterbuch*, München, 1991, стр. 307-308.

(9) У литератри се износи пример да јавни путеви на територији Хамбурга припадају (*gehören*) том граду; исто вреди и код површинских вода „првога и другога реда” за Baden-Württemberg. Користи се (и) израз „*öffentliches Eigentum*” — „јавна својина” — разуме се, уз забрану располагања у грађанскоправном смислу (J. Salzwedel, *op. cit.*, стр. 480-481.)

(10) Примерице, класична овлашћења власника ствари („господара ствари”) ограничена су њеном јавном сврхом, прецизније — предвиђеном *јавнојравном службеношћу ствари* (*öffentliche Dienstbarkeit*).

Према овој, „дуалистичкој концепцији“, немачко јавно стварно право оставља приватну имовину нетакнутом (?!): једино (*sic!?*) *јавнојравна сврха* оптерећује приватну својину, чинећи од њеног предмета јавну ствар. Али, у случају колизије грађанских и јавних правила — јавна сврха избија у први план (тако, заштита добре вере односно савесности сопственика не бива примењена) (11).

Заиста, у једном *еластичном смислу*, *јавном* се може назвати свака ствар — без обзира ко је титулар права својине над њом — помоћу које се, уз меродавни правни благослов, *преиштендује на задовољење јавних потреба, на остварење јавних интереса*. Јасно је да тада појам јавног добра (јавне ствари) далеко премашује оквире предмета државне јавне имовине.

Б) Поред јавне имовине државе, може се говорити о њеној *приватној имовини*. Посреди су углавном ортодоксна грађанско-равна овлашћења државе као обичног правног лица, као *фискауса*. Отуда и назив — „*фискална имовина*“ (*Finanzvermögen*) (12). Њен објект су одређена земљишта, рудници, новац, хартије од вредности, учешћа у имовинској маси предузећа и установа и друго. Из њих се прву средства државне благајне, окренута потребама самог државног апарата у рангу самосталне правне личности; сврха им није унапред одређена (13).

3. *Закон о имовини Савезне Републике Југославије* („Службени лист СРЈ”, бр. 41/93) утврђује садржину *јавне имовине* савезне државе и изворе њене *фискалне, приватне имовине*. Што се тиче природних богатстава и добара у општој употреби, она су под уређењем специјалних прописа, посвећених појединим од њихових облика (14).

Иако је имовина СРЈ у принципу јединствена, *раздвајање јавне и приватне државне имовине* није одвећ тешко уочити. Тако (по члану 5): „Имовина СРЈ служи за остваривање надлежности СРЈ” (став 1). „Имовина СРЈ може се користити и за обављање привредних и других делатности у земљи и иностранству

(11) *H. Faber, op. cit.*, стр. 368.

(12) E. Forsthoft, *Traité de droit administratif allemand*, Bruxelles, 1969, стр. 544-545; J. Salzwedel, *op. cit.*, стр. 484; G. Köbler, *op. cit.*, стр. 122.

(13) „Управна имовина у ужем смислу стоји по средини између фискалне имовине и јавних добара. Са јавним добрима заједничко јој је то што она служи јавном циљу вредношћу непосредне употребе, а не притоком од капитала. Са фискалном имовином заједничко јој је да се њом не користе појединци непосредно већ само посредно. За фискалну имовину важе искључиво прописи приватног права, за јавна добра искључиво прописи јавног права, за административну имовину важе углавном прописи приватног права, али постоји читав низ посебних одредаба јавноправног карактера које се односе на отуђивање, залагање, опорезивање и томе слично” (Ј. Костић, *op. cit.*, стр. 325).

(14) В. Р. Јелшћ, *Државна и друштвена својина*, Београд, 1995, стр. 64-79.

ради стицања добити, односно прихода у складу са савезним законима којима се уређује обављање тих делатности” (став 2). „Стицање прихода од имовине из става 2. овог члана остварује се њеним издавањем у закуп, продајом, пласирањем новчаних средстава и хартија од вредности на тржишту новца и капитала и на други начин” (став 3). „О коришћењу и располагању имовином, у смислу ст. 2. и 3. овог члана, одлучује Савезна влада” (став 4).

Без слуха за одељивање права од њиховог објекта, мешајући појмове имовине и имовинске масе, дотични пропис издваја *шри* конститутивна елемента имовине СРЈ (чл. 9-42); (а) *сйвари*; (б) *новчана средсйва и харйије од вредносйи*; (в) и „друга” (*sic!*) имовинска права. Међу *сйварима*, разликује непокретне (земљиште, стамбене зграде, непокретности за посебне намене — за војне потребе и за потребе безбедности и др.) од покретних (превозна средства, опрема и потрошни материјал, средства за посебне намене...).

Новчана средсйва се, ex lege, обезбеђују у савезном буџету за финансирање надлежности СРЈ. Респектабилна су и новчана средства која користи Народна банка Југославије, у складу са савезним законом. У погледу *харйија од вредносйи*, исти текст познаје оне на којима СРЈ има право располагања и хартије која је сама, „по основу имовине” (члан 41. став 2), издала.

„*Друђа имовинска йрава*” (члан 42) су права индустријске својине (право на патент, право на лиценцу, право на модел, узорак и жиг) и остала имовинска права утврђена савезним законом.

III

1. *О државној својини* пишем у смислу најширих правних ингеренција државе — комплета њених јавноправних и грађанско-правних овлашћења — над обухваћеним добрима. Државне својинске прерогативе чине најзначајнији активни састојак државне имовине. Ограничавам се на *усйавни домашај државне својине* у нашем постојећем праву, из перспективе њенога објекта.

2. Према слову и духу *Усйава СРЈ* (1992. год.), у *државној својини* су неколике групе добара (члан 73):

— (а) *Природна бођајсйва*;

— (б) *Добра у ойшйтој уйоййреби* — уз законске изузетке за поједина добра у општој употреби: она могу бити „у приватној и другим облицима својине, у складу са законом” (став 4);

— (в) *Друђа добра од ойшйтег инййереса*, уз одређена ограничења и законска одступања — код пољопривредног земљишта,

шума и шумског земљишта, као и код градског грађевинског земљишта. Прво набројано „може бити и у приватној и у другим облицима својине” (став 2). За друго вреди иста формула, са додатком — „у границама утврђеним законом” (став 3). У погледу градског грађевинског земљишта, уз већ цитирану одредбу, стоји „у складу са законом” (став 4);

— (г) „*Непокретности и друга средства која користе савезни органи и организације, органи и организације република чланица и јединица локалне самоуправе и организације које обављају јавну службу...*” (став 5). Ако строго дословно тумачим завршни део пренетог уставног текста, долазим до апсурдног закључка да су све, садашње и будуће, јавноправне и приватноправне организације које врше јавну службу — апсолутно подржављене!? Међутим, пре ће бити да су се код *најослејку наведених организација* имале у виду само оне чији је оснивач држава односно децентрализована територијална јавна заједница, обезбедилац почетних средстава за обављање делатности од јавног интереса. Другим речима, налазим да су овде у питању једино недржавни субјекти образовани одговарајућим јавноправним, а не и приватноправним актом — и то искључиво у смислу уставно-својинског уређивања затеченог стања (15). Јер, чини ми се неспорним начелно аутоматско непоклапање, односно не ретка растављеност јавноправног оснивања неке организације од њеног својинског устројства (државно, приватно, мешовито...), као и од њеног деловања у јавну корист, посебно при обављању јавних служби уз примену поверених јавних овлашћења. Узгред, Савезни устав и федерално законодавство нису се упустили чак ни у површну разраду категорије „јавне службе”, а ни израза „јавна овлашћења” (в. члан 118. Устава СРЈ);

— (д) *Добра, објектни приватне (фискалне) имовине на којима је конституисано право својине државе у пуном грађанскоправном значењу.*

3. *Устав Републике Србије* (1990. год.) и њено законодавство постављају у посматраноме миљеу нешто другачије принципе. *Три нејодударна са савезним правним нивоом су најупадљивија:*

---

(15) Према члану 9. *Закона о универзитету* („Службени гласник Републике Србије”, бр. 54/92, 39/93): „Непокретности и друга средства која обезбеди Република као оснивач за оснивање и рад универзитета и факултета у државној својини” (став 1). „Непокретности из става 1. овог члана не могу се отуђивати без сагласности оснивача” (став 2). „Непокретности и друга средства из става 1. овог члана могу се користити само за обављање делатности универзитета и факултета утврђених овим законом” (став 3). „Непокретности и друга имовина коју универзитет, односно факултет стекне обављањем своје делатности, као и на основу завештања и поклона, својина су универзитета, односно факултета који је ту имовину стекао” (став 5).

— ад 1) „Природна богатства и добра у општој употреби, као добра од општег интереса, и градско грађевинско земљиште у државној су или друштвеној својини” (члан 60. став 1. Устава);

— ад 2) Ускраћена је, *ex constitutione*, правна алтернатива *да градско грађевинско земљиште* буде и у приватној својини — али се предвиђа да се „на добрима од општег интереса и на градском грађевинском земљишту може..., под условима утврђеним законом, стећи право коришћења” (члан 60. став 3. Устава) (16);

— ад 3) *Средства* којима *послују вршиоци јавних служби* „могу бити у свим облицима својине” (члан 2. Закона о јавним службама, „Службени гласник Републике Србије”, бр. 42/91). А по истом пропису, могући *оснивачи* јавних служби су: (а) правна лица — држава, аутономна покрајина, град, општина, као и свако друго јавноправно и приватноправно лице; (б) физичка лица, грађани (члан 4. Закона).

IV

Време је за свођење мисли.

1. Како је већ констатовано, правни институт јавног добра односно јавне ствари, по свој прилици увелико *прелази границе објекта државне јавне имовине*. Пресудно мерило за разлучивање јавних добара (ствари) од осталих је — или би требало да буде — њихова *поглавита сврха*: она служе, искључиво или претежно, непосредно или посредно, јавним а не приватним циљевима. Сматрам да је *суштинска разделица француског и немачког поимања јавног добра* (јавне ствари) та што прво подразумева самосталан и незаобилазан *појам јавне својине*, односно својине јавноправне личности — док друго једноставно само наглашава *јавно уобличени јавни стипитус* појединих ствари, независно од природе носиоца права својине у конкретном случају. Изгледа ми, без свестранијег промишљања, да би, *de lege ferenda*, немачки модел био примеренији југословенским правним околностима.

2. Затим, уместо каквог закључка, запажам неколикогодишњу *нормативну офанзиву државно-својинских односа* на сада-

---

(16) Закон о грађевинском земљишту Србије („Службени гласник Републике Србије”, бр. 44/95), прилично опрезно прокламује (члан 7); „Грађевинско земљиште је у промету, ако законом није друкчије одређено” (став 1). „Градско грађевинско земљиште у државној својини не може се отуђити из државне својине” (став 2). Но, допушта се, *implicite* — и мимо Републичког устава, а сагласно Савезном — *да градско грађевинско земљиште буде и у приватној својини*, одређеној односно јавноправном службеношћу. Тако, „актом о одређивању градског грађевинског земљишта не мења се облик својине на земљишту које се одређује за градско грађевинско земљиште” (члан 4. став 3).

шњем југословенском простору, понајпре у Србији. С тим у вези, централизовано формирање прекобројних јавних предузећа и јавних установа — као парадржавних организација недовољне самосталности, тј. превелике, и то не једино својинске, зависности од државне извршне власти — има за последицу њихов неоправдан, потенцијално злоупотребљив монополски положај у друштвеној стварности. Ово је, свеукупно узев, некомплементарно идејама приватне иницијативе, конкуренције и тржишне економије, као и укључивању у светске привредне токове.

Подсећам и на уставно *о(џ)стајање друштвене својине*, штавише „плуралитета” и „равноправности” различитих својинских матрица: „Јамче се друштвена, државна, приватна и задружна својина и други облици својине”. „Сви облици својине имају једнаку правну заштиту” (члан 56. ст. 1-2. Устава Србије).

3. Све у свему, у сфери *јравног уређивања државне имовине и државне својине*, домаћи федерални и републички прописи уставног и законског ранга су не само неконзистентни, међусобно неусклађени — него и знатно мањкави, умногоме недовршени и празњикави, често превазиђени, застарели.

Dr Zoran R. Tomić

Associate Professor at the Faculty of Law in Belgrade

STATE PROPERTY AND STATE OWNERSHIP IN THE LAW OF THE FR OF YUGOSLAVIA

Summary

(1) Structurally, the state property consists of public and private domains. In case of the state public property, it is possible to distinguish general and the so-called administrative property, the relevant criterion being the availability and purpose of the property. It is subjected exclusively, or at least partially (administrative public state property), to the norms of public law.

The private (fiscal) state property refers to various sources of means intended for feeding the treasury. It is regulated only by the norms of civil law.

(2) The legal institute of public domain, namely public thing (property), by all means, transgresses to quite a degree the limits of object of the state public property. The decisive criterion for distinguishing the former category from the other ones is — or should be — their dominant purpose:

they serve, entirely or partially, directly or indirectly, to public and not to private purposes. The principal dividing line according to the French and German conceptions of the public domain (public property or thing) lies in the fact that the former presupposes a separate and unavoidable notion of public ownership, namely of the ownership of the subject having the position of entity in the sphere of public law, while the German conception only emphasizes the legally modelled public-law status of specific things, independently of the nature of the subject of the right of ownership in the concrete case. It seems to the author that, without entering in a more detailed analysis — *de lege ferenda* — the German model would be more appropriate to Yugoslav legal environment.

(3) The state property of the Federal Republic of Yugoslavia is expressed in its legislative form as an inconsistent mixture of rights and object (things). Still, it is possible to discern within it some components of both administrative public, and private (fiscal) property. As far as the scope of the state ownership is concerned, the lack of coordination is visible between the republic (Serbia) and the federal constitutions; also present are deep legislative lacunae or even anachronous normative solutions.

Key words: *State property. — State ownership. — Public domain. — Fiscal (private) state property. — Lack of coordination of categories of state ownership in the FRY legislation.*

dr Zoran Tomić
professeur adjoint à la Faculté de droit de Belgrade

SUR LE PATRIMOINE ET LA PROPRIÉTÉ D'ÉTAT DANS LE DROIT YOUGOSLAVE

Résumé

1. Du point de vue structural le patrimoine d'Etat se compose du domaine public et privé. Dans le cadre du patrimoine public d'Etat on peut distinguer le patrimoine général et particulier, dit administratif — vu l'accessibilité et la affectation des biens lui appartenant. Le patrimoine public administratif d'Etat est soumis exclusivement ou au moins en partie à des règles relevant du droit public.

Le patrimoine privé (fiscal) d'Etat constitue les différentes sources assurant l'alimentation de la caisse de l'Etat. Il est réglé uniquement par les normes relevant du droit civil.

2. La notion juridique de bien public, c'est-à-dire de chose publique, s'étend, de toute évidence, largement au-delà de ce que l'on conçoit par objet

du patrimoine public d'Etat. Le critère décisif pour la distinction entre biens (choses) publics et autres biens est — ou devrait être — leur objectif dominant. Ils servent exclusivement ou principalement, directement ou indirectement, à des objectifs publics et non privés. La différence principale entre la conception française et allemande du bien public (chose publique) réside dans le fait que la première sous-entend la notion particulière et inéluctable de propriété publique, c'est-à-dire d'une propriété de la personne morale de droit public — alors que la seconde se contente de souligner le statut, juridiquement conçu, de droit public de certaines choses indépendamment de la nature du titulaire du droit de propriété dans les cas concrets. Sans entrer dans une analyse minutieuse du problème, il semblerait que, *de lege ferenda*, le modèle allemand soit plus approprié aux circonstances juridiques en Yougoslavie.

3. Le patrimoine d'Etat de la RF de Yougoslavie est également présenté comme un mélange inconséquent du droit et des choses dans lequel il est toutefois possible de discerner des éléments appartenant tant au patrimoine public administratif qu'au patrimoine privé (fiscal). Quant au volume de la propriété de l'Etat, on constate une évidente incompatibilité entre la Constitution de la République de Serbie et la Constitution fédérale, ainsi que de profondes lacunes juridiques voire des solutions normatives anachroniques.

Mots clés: *Patrimoine d'Etat. — Propriété d'Etat. — Bien public. — Chose publique.*